



Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

MÚSICA I DRAMA: UNA INTRODUCCIÓ A L'ÒPERA

Coordinació: BERNADO TARRAGONA, MÀRIUS JOSEP

Any acadèmic 2022-23

Informació general de l'assignatura

Denominació	MÚSICA I DRAMA: UNA INTRODUCCIÓ A L'ÒPERA			
Codi	100163			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Història de l'Art i Gestió del Patrimoni Artístic	4	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	3	3	
	Nombre de grups	1	1	
Coordinació	BERNADO TARRAGONA, MÀRIUS JOSEP			
Departament/s	HISTÒRIA DE L'ART I HISTÒRIA SOCIAL			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	60 hores presencials a l'aula 90 hores no presencials			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català Fonts i documents en castellà, anglès i francès			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
BERNADO TARRAGONA, MÀRIUS JOSEP	marius.bernado@udl.cat	6	Dimecres, de 12:00 a 13:00 Tutories online en horaris a convenir amb l'alumnat

Informació complementària de l'assignatura

L'assignatura *Música i drama: una introducció a l'òpera* pretén facilitar a l'alumnat l'adquisició de la informació bàsica sobre la història de l'òpera, des dels seus controvertits inicis en època barroca fins al moment present. L'aproximació serà bàsicament pràctica, amb el visionat i estudi aprofundit d'una selecció de títols singulars en la història del gènere operístic. El curs abordarà tots els ingredients que formen part de l'espectacle, des de la dramaturgia i l'estil musical, fins als plantejaments escènics o les característiques vocals. Es donarà una atenció especial a les interaccions entre el llibretto i la música, la dimensió social de l'òpera en cada època, així com les relacions amb altres disciplines artístiques. Es preveu, també, l'assistència a assajos generals o representacions d'òperes en directe, així com visites tècniques a establiments operístics.

Prerequisits	Corequisits
[100144] <i>Història de la música</i> [100145] <i>Contextos i repertoris de la història de la música</i>	No

Observacions pràctiques

Tots els alumnes hauran de fer com a mínim tres tutories individuals amb el professor durant el desenvolupament del curs.

Es recomana als alumnes amb estudis musicals de grau mitjà o superior que concertin una entrevista amb el professor durant les dues primeres setmanes del curs.

No està permès l'ús de dispositius de telefonia mòbil dins de l'aula durant les classes teòriques.

Es desaconsella la utilització de dispositius electrònics per a la presa d'apuntes durant les classes teòriques.

Tota la comunicació entre el professor i l'alumnat a propòsit de l'assignatura assignatures es vehicularà, de forma preferent, a través de l'eina "Missatges" del Campus Virtual, dins l'assignatura Història de la música. Es recomana marcar la casella "Envia una còpia a l'adreça electrònica dels destinataris".

Informació sobre protecció de dades en l'enregistrament audiovisual en l'assignatura

De conformitat amb la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal, t'informem que:

- El responsable de l'enregistrament i l'ús de les teves imatge i veu és la Universitat de Lleida - UdL- (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida; sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat).
- Les teves imatge i veu enregistrades s'utilitzaran exclusivament per a les finalitats inherents a la docència de l'assignatura.
- Les teves imatge i veu enregistrades es conservaran fins a la finalització del curs acadèmic vigent, i es destruiran en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>).
- La teva veu i imatge és imprescindible per impartir la docència en aquesta assignatura, i la docència és un dret i un deure del professorat de les Universitats, que ha d'exercir amb llibertat de càtedra, com preveu l'article 33.2 de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. Per aquest motiu, la UdL no necessita el teu consentiment per enregistrar les teves veu i imatge amb aquesta exclusiva finalitat, d'impartir docència en aquesta assignatura.
- La UdL no cedirà les dades a tercers, llevat dels casos estrictament previstos en la Llei.
- Pots accedir a les teves dades; sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat; oposar-te al tractament i sol·licitar-ne la limitació, sempre que sigui compatible amb les finalitats de la docència, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat. També pots presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics.

Objectius acadèmics de l'assignatura

O1: Conèixer les estructures, convencions i estils operístics al llarg de la història.

O2: Desenvolupar la capacitat d'aproximar-se críticament a textos, documents i produccions actuals relacionats amb el món de l'òpera.

O3: Identificar els estils i la manera de fer dels compositors més representatius de cada època.

O4: Ser capaç d'elaborar criteris i emetre judicis valoratius sobre els conceptes claus del món de l'òpera.

Competències

CG4 Treballar en equips de caràcter interdisciplinari, amb capacitat de lideratge i de presa de decisions. Desenvolupar tasques en grup amb objectius comuns

CG6 Planificar i gestionar el temps per a la presa de decisions i desenvolupament de tasques individuals i en entorns de treball en equip.

CE3 Desenvolupar una visió diacrònica general de la Història de l'Art general i / o universal.

CE6 Adquirir un coneixement sistemàtic i integrat del fet artístic: diferents llenguatges, procediments i tècniques de la producció artística al llarg de la història, així com la teoria i pensament estètic.

CT3 Adquirir capacitació en l'ús de les noves tecnologies i de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Continguts

A. Els fonaments de l'òpera

1. Elements musicals: veu, forma i estructura
2. Elements literaris i teatrals: text, dramaturgia i escena

B. El temps del barroc

1. De la cort al teatre públic: Claudio Monteverdi
2. L'òpera veneciana i la seva difusió fora d'Itàlia

C. L'òpera i les seves transformacions durant el segle XVIII

1. L'òpera *buffa* i els intents reformistes
2. La producció operística de Wolfgang Amadeus Mozart

D. Òpera i societat en la primera meitat del segle XIX

1. Òpera romàntica
2. L'expansió de l'òpera italiana

E. L'eclosió operística del segle XIX

1. Richard Wagner i el drama musical
2. Giuseppe Verdi i la tradició operística italiana

F. El segle XX i l'òpera contemporània

1. Innovació i ruptura en l'òpera del segle XX
2. Noves perspectives per al teatre musical

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura consistirà en:

- classes teòriques a càrrec del professor
- exposicions regulars dedicades a títols operístics a càrrec dels alumnes
- redacció col·laborativa de fitxes descriptives d'una selecció de títols del repertori operístic bàsic
- sessions pràctiques consistents en el visionat complet d'algunes òperes (en directe, retransmissió o enregistrament).

L'assignatura s'articularà utilitzant diversos formats i metodologies docents. Sempre que sigui possible es prioritzarà la modalitat presencial. L'assistència, tant a les sessions teòriques com a les pràctiques, és un requisit obligatori. Les sessions presencials combinaran el model expositiu amb el debat i el comentari. El contingut consistirà en un recorregut per la història del gènere operístic amb abundants exemples en àudio i vídeo i, a més, presentacions puntuals dedicades als diversos elements que formen part de l'espectacle operístic, tant des del punt de vista històric com en l'actualitat.

Els detalls i calendari precís de les sessions pràctiques (concerts, visites...) es publicaran abans de l'inici de les sessions.

Activitat	Codificació / descripció / tipologia TPD	O*	G*	HPA*	HNP*
Classe magistral (M)	Sessions presencials a l'aula	O1	1	45	–
Pràctiques (P)	Assistència a representacions d'òpera en directe o retransmissions, amb redacció d'un informe	O3	1	15	15
Treballs (T)	Redacció de fitxes i presentacions públiques	O4	1	–	30
Tutories (Tut)	Tutories individuals programades i obligatòries (3), presencials o a distància	O4	1	–	5
Treball autònom	Preparació individual del temari (lectures i audicions)	O1 O2 O3 O4	1	–	40
TOTAL	150 h (6 ECTS)			60	90

*O: Objectiu. G: número de grups implicats en l'activitat. HPA: hores presencials a l'aula. HNP: hores no presencials.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Sessions presencials a l'aula

Dimecres, de 9:00 a 12:00.

Sessions pràctiques

A) Visionat comentat de quatre títols operístics en gran format i alta definició (Sala d'Actes)

5 octubre, de 9:00 a 14:00: *L'Orfeo* (Claudio Monteverdi)

26 novembre, de 9:00 a 14:00: *Don Giovanni* (Wolfgang Amadeus Mozart)

16 novembre, de 9:00 a 14:00: *La traviata* (Giuseppe Verdi)

30 novembre, de 9:00 a 15:00: *Die Walküre* (Richard Wagner)

B) Visita tècnica i assistència a l'assaig general de *Il tritico* (Giacomo Puccini) al Gran Teatre del Liceu

Data a concretar, uns dies abans de l'estrena (27 novembre), de 8:00 a 22:00

Treballs i informes

Les fitxes de les òperes exposades oralment, s'hauran de dipositar a l'espai corresponent del Campus Virtual, una setmana després de l'exposició, com a molt tard.

Els informes s'hauran de lliurar igualment una setmana després de l'activitat.

No s'admetrà el lliurament fora d'aquests terminis.

Exposicions orals

El primer dia del curs s'acordarà un calendari amb tots els participants.

Sistema d'avaluació

L'assistència, tant a les classes teòriques com a les classes pràctiques és obligatòria i podrà ser controlada aleatòriament. Seran objecte d'avaluació tots els continguts tractats en ambdós tipus de sessions, tant de les classes teòriques com de les pràctiques.

L'avaluació consistirà en:

Tipus de prova	Quantitat	Percentatge
Assistència i participació activa a les sessions presencials		15%
Exposicions orals	4	25%
Redacció de fitxes	4	40%
Informes	5	35%

Criteris d'avaluació:

1. Exposicions orals

Presentació pública (20 minuts) de quatre títols operístics a partir d'una llista tancada proposada pel professor. A més del contingut i es valorarà la capacitat per estructurar el discurs i de síntesi, l'expressió oral i corporal, la presentació gràfica i el domini de les eines de comunicació.

2. Redacció de fitxes

Treball de recerca i documentació per a la redacció de les fitxes de quatre títols operístics a partir d'una llista tancada proposada pel professor. Es facilitarà una plantilla que s'haurà de seguir obligatòriament.

3. Informes de pràctiques

Redacció d'un informe raonat valoratiu a partir de l'assistència en directe o el visionat d'enregistraments de cinc representacions operístiques. No s'admetrà el lliurament d'informes de pràctiques a les quals no s'hagi assistit presencialment.

El calendari, pactat a l'inici de les sessions, de les exposicions orals i els terminis de lliurament de les fitxes i de l'informe són inexcusables.

Fitxes i informes s'han de lliurar exclusivament en format PDF. Els nom dels fitxers han de seguir el model: **COGNOM_Títol òpera (compositor)**. Exemple: **BERNADO_La traviata (Verdi)**.

Pel que fa a l'apartat d'assistència i participació, es valorarà la preparació i participació activa en totes les activitats, tant les presencials d'aula com les presencials a distància, així com els seminaris i les sessions pràctiques. No es comptabilitzarà a partir de la quarta absència no justificada o si l'assistència, incloent-hi activitats teòriques i pràctiques, no arriba al 80%. En cas de no assistir amb regularitat a totes les sessions programades s'haurà de fer un examen final.

L'avaluació és continuada. Els estudiants que combinin els seus estudis amb una feina a temps parcial o complet, i que tinguin problemes de compatibilitat horària amb l'assignatura, tenen dret a demanar avaluació alternativa en un termini de 5 dies des del començament del semestre. Per més informació, envieu un correu electrònic a academic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres.

En cas de plagi, s'aplicarà el que estableix la 'Normativa de l'avaluació i la Qualificació de la Docència en els Graus i Màsters a La UdL'.

Bibliografia i recursos d'informació

Recursos

A través del Campus Virtual de la UdL es proporcionarà a l'alumnat un seguit de recursos i materials complementaris en

diversos formats (àudio, text, imatge...) corresponents a cadascun dels blocs temàtics en què es divideix la matèria i, si escau, com a material d'acompanyament de les activitats pràctiques. Després de cada sessió, a l'apartat de *Recursos* del Campus Virtual, es tindrà accés, de forma puntual i per un temps limitat, a tots els materials audiovisuals treballats durant les sessions.

Bibliografia bàsica

Alier, Roger. *Guía universal de la ópera*. Barcelona: Ma non troppo, 2007.

Alier, Roger. *Historia de la ópera*. Barcelona: Ma non troppo, 2002.

Kerman, Joseph. *Opera as Drama*. Berkeley, CA: University of California Press, 2005.

Merlin, Christian. *Opéra et mise en scène*. L'Avant-Scène Opera. Paris: Premières Loges, 2007.

Mortier, Gérard. *Dramaturgia de una pasión*. Madrid: Akal, 2010.

Parker, Roger. *Historia ilustrada de la ópera*. Barcelona: Paidós, 1998.

Snowman, Daniel. *La ópera: Una historia social*. Madrid: Siruela, 2012.

Till, Nicholas, ed. *The Cambridge Companion to Opera Studies*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.

Williams, Bernard. *Sobre la ópera*. Madrid: Alianza, 2010

Antologies de textos:

Weiss, Piero, ed. *Opera: A History in Documents*. Oxford: Oxford University Press, 2002.

Diccionaris:

Randel, Don, ed. *Diccionario Harvard de la música*. Madrid: Alianza, 1997.

The New Grove Dictionary of Music and Musicians. Stanley Sadie, ed. 20 vols. London: Macmillan, 1980; nova edició en 29 vols. a cura de Stanley Sadie i John Tyrrell, London: Macmillan, 2001. Versió online: *Oxford Music Online* (recurs electrònic accessible a través del Servei de Biblioteca i Documentació de la Universitat de Lleida).